

I. Az ingó dolog tulajdonjog átszállását eredményező átadás a dolog tényleges birtokba adása nélkül, más olyan módon is végbemehet, amely kétségtelenné teszi, hogy a dolog az átruházó hatalmából a tulajdonjog megszerzőjének a hatalmába kerül.

II. A törvény olyan korlátozást nem tartalmaz, hogy a kötelezettet rendelkezési jog csak akkor illeti meg teljesítése több tartozásra elszámolásánál, ha a több tartozás egy jogviszonyból ered.

Alkalmazott jogszabályok: Ptk.117.§ (2) bekezdés, 290.§ (2) bekezdése

Győri ÍtéltáblaGf.II.20.126/2010/5.

A felek között 2005. január 19. napján és június 23. napján *együttműködési megállapodás* elnevezésű szerződések jöttek létre. A 2005. január 19. napján kelt együttműködési szerződésben (a továbbiakban: I. sz. együttműködési szerződés) a felek 155.000 m³ „teljesítésű” betonkeverő-telep kivitelezésében és 2005. december 31. napjáig történő üzemeltetésében vállaltak együttműködési kötelezettséget. A telep kialakítására, anyagvásárlásra és a beton előállításának megkezdésére a felperes – mint bonyolító és részfinanszírozó – 80.000.000.Ft-ot adott át az alperesnek, 2005. december 31.-i visszafizetési kötelezettséggel. A felperest az együttműködési szerződés alapján 8.995.100.Ft + áfa (11.243.875.Ft) bonyolítási díj illette meg. A szerződésben kikötötték, hogy az alperes fizetési kötelezettsége elmulasztása esetén a felperes azonnali inkasszó útján szedheti be követelését; ennek eredménytelensége esetén a felperes tulajdonjogot szerez az alperes SAE SAM 300 típusú betonkeverő gépén, valamint a CAT 970F típusú homlokrakodó gépén. A 2005. június 23. napján kelt szerződésben (a továbbiakban: II. sz. együttműködési szerződés) a felek az M7 autópálya Becsehely - Nagykanizsa közötti szakasza műtárgy építéséhez szükséges betonigény szolgáltatásában vállaltak együttműködést. A teljesítéshez a felperes részfinanszírozóként 46.000.000.Ft-ot utalt át az alperesnek, melyet az alperes 6 részletben a 2005. december 31. – 2006. december 31. napja közötti időszakban 9.200.000. – 9.200.000. Ft részleteként volt köteles visszafizetni. A felperest a szerződés alapján bonyolítási díjként 5.520.000.Ft + áfa (6.900.000.Ft) illette meg. Kikötötték, hogy amennyiben az alperes fizetési kötelezettségének a felperesi azonnali inkasszó benyújtása útján sem tud eleget tenni, a felperes megszerzi az alperes további két eszköze tulajdonjogát.

2005. május 20-án a felek között két *bérelti szerződés*, valamint az azokhoz kapcsolódó – a bérelt eszközökön a bérlőnek vételi jogot alapító – *opciós szerződés* is létrejött. A bérelti szerződések alapján az alperes 1 db Mercedes betonmixer tehergépkocsit, 1 db MAN típusú nyerges tehergépkocsit és 1 db cementszállító félpótkocsit havi 704.022.Ft + áfa bérelti díjért használhatott. Kikötötték, hogy a szerződés bérlői rendes felmondás, avagy a bérlőnek felróható okból történő

megszűnése esetén a bérlő alperes köteles 2008. május 31. napjáig a bérleti díjat megfizetni. Megállapodtak, hogy eddig az időpontig egyik fél sem él a rendes felmondás jogával. Az opciós szerződések szerint a bérelt eszközöket a bérleti szerződések megszűntét követően az alperes egyoldalú nyilatkozatával megvásárolhatta a járművenként kikötött maradványáron. Ez a vételár a betonmixer esetén 617.000.Ft + áfa, míg a nyerges vontatóból és félpótkocsiból álló szerelvény esetében 472.500.Ft + áfa volt. Megállapodtak, hogy az alperes abban az esetben gyakorolhatja vételi jogát, ha a bérleti szerződésben foglalt valamennyi kötelezettségének maradéktalanul eleget tett.

Az alperes 2005. december 16. napján közölte a felperessel, hogy a 2005. január 19. napján kelt I. számú együttműködési szerződés szerint őt terhelő visszafizetési kötelezettségének nem tud eleget tenni, ezért tudomásul veszi, hogy a biztosítékként kikötött betonkeverő- és homlokrakodó gép a felperes tulajdonába kerül. A felperes azonban ekkor még nem, csak 2007. június 22. napján vette birtokba a gépeket.

Az alperes teljesítőképessége hiányának közlését követően a felperes 2006. január 4. napján azonnali beszedési megbízással fordult az alperes számláját vezető takarékszövetkezethez, a két együttműködési szerződés alapján átadott 80.000.000., illetve 46.000.000.Ft beszedése iránt. A takarékszövetkezet 2006. januárban 9.876.809.Ft-ot utalt át a felperesnek, melyet az alperes 1.367.066.Ft-tal kiegészített. Ezzel az I. számú együttműködési szerződés alapján fennálló bonyolítási díj tartozás megszűnt. A felperes újabb beszedési megbízására az alperes számláját vezető takarékszövetkezet 2006. szeptember 22. napján 14.148.348.Ft-ot, míg 2006. szeptember 28-án 233.141.Ft-ot utalt a felperesnek. 2006. október 2. napján az alperes írásban azt közölte a felperessel, hogy a szeptember 22. napján beszedett 14.148.348.Ft-ból 844.827.Ft-ot a 2006. szeptember hónapban esedékes bérleti díjra, míg 9.200.000.Ft-ot a II. számú együttműködési szerződés 2006. szeptember 30. napján esedékes 9.200.000.Ft tartozására kér elszámolni. A beszedett összegből fennmaradó 4.103.521.Ft elszámolásáról az alperes 2006. november 21. napján úgy rendelkezett, hogy abból 844.827. – 844.827. Ft-ot a 2006. október - november havi bérleti díjra, míg 862.400.Ft-ot a II. számú együttműködési szerződés 2006. szeptember 30. napján esedékes negyedik részletére kér elszámolni. A felperes által beszedett összegből még fennmaradó 1.751.467.Ft-ról 2006. december 27. napján az alperes úgy rendelkezett, hogy abból 844.827.Ft-ot a 2006. december hónapban esedékes bérleti díjra, míg 331.200.Ft-ot a II. számú együttműködési szerződés 2006. december 31. napján esedékes bonyolítási díjára kér elszámolni. Az ezután fennmaradó 575.400.Ft-ot az alperes kiegészítette az átutalt 8.624.600.Ft-tal, melyről 2006. december 28. napján tájékoztatta a felperest. E két összeg azonos a II. számú együttműködési szerződés 2006. december 31. napján esedékes, utolsó 9.200.000.Ft részletével.

A felperes 2006. december 18. napján szólította fel írásban az alperest 2.534.481.Ft hátralékos bérleti díjtartozás megfizetésére. 2007. március 19. napján a két bérleti szerződést azonnali hatállyal felmondta, arra hivatkozással, hogy az alperes a 2006. szeptember – december hónapokban esedékes 4 havi bérleti díj tartozását elmulasztotta

megfizetni. A felmondás ellenére a felperes változatlanul számlát küldött az alperesnek a havonta esedékes bérleti díjakról, melyeket az alperes kifizetett. 2008. június 23. napján az alperes írásban közölte a felperessel, hogy a bérelt eszközökre vételi szándéka van, kérte az opciós szerződésekben meghatározott maradványértékekre a számla kiállítását. A felperes azonban – a bérleti szerződés felmondására hivatkozva – a számlákat nem állította ki.

A felperes módosított keresetében – *egyrészt* – 39.618.511.Ft tőke, valamint 80.000.000.Ft tőke után a 2005. december 31. – 2006. szeptember 25. napja - ; 65.851.652.Ft tőke után a 2006. szeptember 25. – 2007. június 22. napja közötti időszakra, illetve 39.618.511.Ft tőke után 2007. június 22. napjától a kifizetés napjáig járó, a Ptk.301/A.§-ában meghatározott mértékű késedelmi kamata megfizetésére kérte kötelezni az alperest. *Másrészt* 10.769.000.Ft tőke, valamint annak a 2006. december 31. napjától a kifizetés napjáig járó késedelmi kamata megfizetésére. *Harmadrészt* 3.379.308.Ft – 2006. szeptember – december hónapokban – elmaradt bérleti díj, valamint annak a 2006. november 1. napjától járó késedelmi kamata és 16.896.540.Ft lejárt használati díj megfizetésére kérte kötelezni az alperest. *Negyedrészt* keresetet terjesztett elő a 2005. április 20. napján kelt gépjármű bérleti szerződések 2007. március 19. napján kelt felmondása érvényessége megállapítása iránt, egyben kérte az alperes kötelezését a birtokában tartott három gépjármű kiadása iránt. Ha ez utóbbira nem kerülne sor, az alperest együtt 1.089.500.Ft maradványérték megfizetésére kérte kötelezni.

A felperes keresetében azzal érvelt, hogy az I. számú együttműködési szerződés alapján az alperest terhelő 80.000.000.Ft-ból az alperes a 2006. szeptember 22. napján teljesített inkasszóval 14.148.348.Ft-ot, illetve 233.141.Ft-ot fizetett meg, míg a 2007. június 22. napján birtokba vett két gép – szakvélemény szerint – 26.000.000.Ft-tal csökkenti az alperes tartozását. Ezért ezen szerződés alapján az alperes még 39.618.511.Ft és késedelmi kamatai teljesítésére köteles. Rámutatott, hogy az alperes számlavezető pénzügyintézetének benyújtott azonnali beszédési megbízásra feljogosító felhatalmazás az együttműködési szerződésekhez kapcsolódott, így a felperes volt jogosult meghatározni, hogy a beszédett összegeket mely, az együttműködési szerződésből eredő tartozásra fordítja. Ezért az alperes jogszerűen nem rendelkezhetett úgy a Ptk.290.§ (1) bekezdése alapján, hogy a beszédett összegekből a bérleti díj tartozásra számol el. A második együttműködési szerződésből eredően az alperesnek 9.775.400.Ft tőketartozása és 993.600.Ft bonyolítási díj tartozása áll fenn. A bérleti szerződések alapján az alperesnek a 2006. szeptember – december hónapokban esedékes 3.379.308.Ft lejárt bérleti díj tartozása áll fenn, valamint a 2008. június 1. napját követő alperesi használatra – a havi bérleti díj összegével azonos – együtt: 16.896.540.Ft használati díj tartozás. Tekintve, hogy a bérleti díj tartozás miatt a felperes felmondása érvényes volt, az alperes köteles a korábban bérlet jogcímén használat gépjárművek kiadására.

Az alperes *ellenkérelmében* a kereset elutasítását kérte, egyben ellenkövetésként beszámítási kifogást és viszonykeresetet is előterjesztett. Érvelése szerint az alperest sem a II. számú együttműködési szerződés, sem pedig a bérleti szerződések alapján

tartozás nem terheli, az azokból eredő felperesi követeléseket esedékességkor teljesítette. Teljesítése részben úgy történt, hogy a felperes által inkasszóval beszedett összegek elszámolását – a Ptk.290.§ (1) bekezdése alapján – meghatározva mind az aktuális bérleti díj, mind a bonyolítási díj tartozásait megszüntette. Bérleti díj tartozása hiányában a felperes 2007. március 19. napján kelt felmondása érvénytelen, a futamidő lejártakor pedig – az adásvétellel vegyes gépbérleti szerződések alapján – az opciós jogával élhetett. Azt nem tette vitássá, hogy az I. számú együttműködési szerződés alapján a tőkeösszeg (és nem: a bonyolítási díjak) tekintetében tartozása áll fenn a felperessel szemben, azonban abba el kell számolni a felperes tulajdonába került, általa késedelmesen birtokba vett eszközök forgalmi értékeit. Tekintve, hogy már a 2005. december 16. napján kelt levelében közölte a felperessel, hogy a gépek tulajdonjoga – az alperes teljesítőképessége hiányában – a felperest illeti meg, ezért a gépek ezen időpontban fennálló forgalmi értékét kell figyelembe venni. Mivel a felperes az írásbeli felszólítás ellenére az eszközök birtokbavételéről 2007. június 22. napjáig nem gondoskodott, ezért a 2006. január 1. – 2007. június közötti időszakra – *beszámítási kifogásával* – 2.908.080.Ft bérleti - és őrzési díj követelést érvényesített. *Viszontkeresetében* annak megállapítását kérte, hogy vételi joga gyakorlása folytán megszerezte a bérelt eszközök tulajdonjogát, azzal, hogy az opciós szerződésekben meghatározott maradványösszeget bírósági letétbe helyezéssel teljesíti.

Az elsőfokú bíróság fellebbezéssel támadott *ítéletével* az alperest kötelezte 1.051.826.Ft, valamint annak a 2006. január 1. napjától a kifizetés napjáig járó késedelmi kamata megfizetésére, míg ezt meghaladóan a keresetet elutasította. Megállapította, hogy a Mercedes Benz típusú betonmixer, a MAN típusú nyerges tehergépkocsi és a cementszállító félpótkocsi tulajdonosa (együttesen) 1.361.875.Ft letétbe helyezendő vételár fejében az alperes. Kötelezte a felperest 6.887.529.Ft alperesi perköltség viselésére.

Az elsőfokú bíróság határozata indokolásában megállapította, hogy a felek perbeli álláspontja egy ténybeli – és egy jogi kérdésben tér el egymástól. A vitás ténykérdés az I. számú együttműködési szerződés alapján a felperes tulajdonába került eszközök forgalmi értéke és a forgalmi érték megállapításának alapjául szolgáló időpont. A vitás jogkérdés pedig az, hogy az alperes a Ptk.290.§ (1) bekezdése alapján meghatározhatta-e a felperes által azonnali inkasszóval beszedett összegek hova fordítását. A forgalmi érték meghatározása időpontjául 2005. december 31. napját fogadta el, mivel az alperes már a 2005. decemberi közlésben tudomásul vette a két eszköz tulajdonjoga felperesi megszerzését. A gépek értékére lefolytatott szakértői bizonyítás során beszerzett szakvélemények közül B.J. igazságügyi szakértő szakvéleményét fogadta el, aki a gépeket még működőképes állapotban látta. A szakértő a betonkeverő-üzem 2005. december 31.-i értékét 61.651.656.Ft-ban, míg a homlokrakodó értékét 14.388.438.Ft-ban (együtt: 76.040.002.Ft-ban) határozta meg.

A vitás jogkérdésben a bíróság egyetértett az alperesi állásponttal és megállapította, hogy a Ptk.290.§ (1) bekezdése szerint az alperes rendelkezhetett az azonnali beszedési megbízással behajtott összegek elszámolása tárgyában. A bíróság ítéletében számszakilag levezette, hogy az alperesi rendelkezések folytán az alperesnek a

felperes fizetési felszólításakor és felmondásakor nem volt bérleti díjtartozása, megszűnt továbbá a két együttműködési szerződés után a bonyolítási díj tartozása, valamint a II. számú együttműködési szerződés után a tőketartozása is. Ebből következően a bérleti szerződések felperesi felmondása jogellenes volt, az alperes pedig – a nem vitásan – adásvétellel vegyes bérleti szerződések szerint maradványértéken gyakorolhatta a vételi jogát. Emiatt alaptalan a felperes 10.769.000.Ft összegű (II. számú együttműködési szerződéshez kapcsolódó) keresete, a hátralékos bérleti díj és használati díj megfizetése iránti keresete is. Az I. számú együttműködési szerződés alapján fennálló 80.000.000.Ft tartozásba a felperes tulajdonába került gépek értékeként 76.040.094.Ft számítandó be. A különbözeti 3.959.906.Ft-ba beszámítandó az alperes által alappal érvényesített 2.908.080.Ft tárolási - és őrzési költség. A felperesnek ugyanis kellő időben gondoskodnia kellett volna a tulajdonába került gépek birtokbavételéről, illetve őrzéséről. Az alperes tehát az így fennmaradó 1.051.826.Ft megfizetésére köteles.

Az elsőfokú bíróság ítélete ellen a felperes terjesztett elő *fellebbezést* annak részbeni megváltoztatása és az alperes 59.263.359.Ft tőke, annak egyes részösszegei után eltérő időpontoktól meghatározott késedelmi kamata megfizetésére kötelezése; a bérleti szerződések felmondása érvényességének megállapítása, alperes gépjárművek kiadására kötelezése és az őt terhelő elsőfokú perköltség mérséklése iránt.

Fellebbezésében a Ptk.117.§ (2) bekezdése alapján *elsődlegesen* vitatta az elsőfokú bíróság azon jogi álláspontját, hogy az I. számú együttműködési szerződést megszegő és a 80.000.000.Ft tartozását vissza nem fizető alperestől a felperes már 2006. januárjában – átadás hiányában – megszerezte volna a biztosítékul lekötött eszközök tulajdonjogát. Ezért a felperes tulajdonába adott eszközök értékét a felperes tényleges birtokba vétele (2007. június 22.) időpontja szerinti értéken kell elszámolni, melyre nem B. J., hanem B. I. szakvéleményét kérte figyelembe venni. Ebből – számítása szerint – az következik, hogy az alperes I. számú együttműködési szerződésből eredő tartozása az eszközök átvételével 28.218.511.Ft-ra csökkent. Következik továbbá az is, hogy el kell utasítani az alperes 2.908.080.Ft bérleti díj - és őrzési díj címén előterjesztett beszámítási kifogását. *Másodsorban* vitatta az elsőfokú bíróság azon jogi álláspontját is, hogy az alperes lett volna jogosult meghatározni az azonnali inkasszóval beszedett összegek rendeltetését a Ptk.290.§ (1) bekezdése alapján. Álláspontja alátámasztásául hivatkozott arra, hogy a meghatározott szerződéshez rendelt felhatalmazó levél alapján kibocsátott – és a konkrét szerződésre utaló – beszedési megbízással érvényesített összeg csak az adott jogviszonyból eredő tartozás csökkentésére könyvelhető el. A felperes által 2006. szeptember 22. napján beszedett 14.148.348.Ft az alperes rendelkezése alapján nem volt elszámolható a II. számú együttműködési szerződésből eredő, 2006. szeptember 30-án és 2006. december 31-én esedékes 9.200.000. – 9.200.000.Ft-ra. Az alperes rendelkezése ugyanis a még esedékessé nem váló tartozásokra vonatkozhatott volna ebben az esetben. A felperesi fellebbezési álláspont helyessége esetén az alperes nem egyenlítette ki a II. számú együttműködési szerződésből eredő részbeni tartozását, valamint a 2006. szeptember - december hónap közötti bérleti díjakat. Így jogszerű volt a bérleti szerződés felmondása és a felperes jogszerűen követelheti a hátralékos, lejárt bérleti- és

használati díjat, valamint a tulajdonában lévő gépjárművek kiadását. *Harmadsorban* a fellebbezésben vitatta azt az indokolásbeli megállapítást, hogy a perbeli bérleti szerződések adásvétellel vegyes bérleti szerződések lettek volna. Azt ugyan elfogadta, hogy a bérleti szerződésekkel egy időben vételi jogra vonatkozó szerződések is létrejöttek, azonban a vételi jog gyakorlásának jogvesztő feltétele volt, mégpedig a bérleti szerződések hiánytalan teljesítése. Vitatta azt is, hogy a bérleti díj vételárelemeket foglalt magában.

Az alperes *fellebbezési ellenkérelmében* az elsőfokú ítélet helybenhagyását kérte. Ismét rámutatott, hogy a felperes 2006. január 4-én két azonnali beszedési megbízást nyújtott be az alperes számlavezető bankjához, részben 80 millió, részben 46 millió Ft.- behajtása iránt. Csak ez utóbbi vezetett részbeni eredményre, mellyel a bank 9.876.809.-Ft.-ot utalt át a felperesnek, de a 80 millió Ft.-ra benyújtott megbízás nem vezetett eredményre. Ezért sem helytálló, hogy a felperes által beszedett összegből az I. sz. együttműködési szerződésből keletkezett tartozásra kellene elszámolni. Megismételte azon érveit, amely szerint az alperes a Ptk.290.§-a alapján jogszerűen meghatározhatta, hogy a törlesztést mely tartozásra kell elszámolni. Ezért a felperesi szerződés felmondás érvénytelen. Az I. számú együttműködési szerződés alapján a tulajdonjog megszerzésével kapcsolatban kifejtette, hogy a Ptk. tulajdonjog megszerzésére vonatkozó szabályai diszpozitívak, így a szerződésben meghatározott feltétel bekövetkeztével a tulajdonjog átszáll. Egyetértett azon elsőfokú bírói állásponttal, hogy a felperest semmi nem akadályozta a birtokbavételben. Utalt arra is, hogy a Ptk. 303.§ (2) bekezdése b/ pontja alapján a jogosulti késedelem alatti értékcsökkenés a jogosultat terheli.

A fellebbezés nem alapos.

Az ítéletábra megállapította, hogy az elsőfokú bíróság a fellebbezési eljárás során is irányadó tényállásból helytálló jogkövetkeztetésre jutott mind a I. számú együttműködési szerződés alapján biztosítékul leköötött eszközök tulajdonjoga átszállása időpontját, mind pedig az alperes részteljesítés elszámolására vonatkozó rendelkezési jogát (Ptk.290.§ (1) bekezdés) illetően.

A dologi jog szabályai – a fellebbezési ellenkérelem érvelésével szemben – nem diszpozitívak, hanem kogensen határozzák meg az egyes dologi jogok, így a tulajdonjog megszerzésének szabályait, valamint az azokból eredő jogosultságokat és kötelezettségeket. Az ingó dolgok tulajdonjogának megszerzése is formakényszerhez kötött, a tulajdonszerzés csak a Ptk. XI. fejezetében meghatározott szerződésmódokkal történhet. Az egyik ilyen – rendszerinti – szerződésmód a Ptk.117.§-ában meghatározott átruházás is. Az átruházás szabályai szerint az ingó dologra vonatkozó tulajdonjog átszállásához a konszenzuson kívül a dolog átadása, mint rendelkező, dologi jogi ügylet is szükséges. (Ptk.117.§ (2) bekezdés I. fordulat; 1/2000.Polgári jogegységi határozat) Az átadás mikéntje meghatározásában azonban a feleknek nem vitásan szabadsága van, hiszen az a dolog tényleges birtokba adásával vagy más olyan módon is végbemehet, amely kétségtelenné teszi, hogy a dolog az átruházó hatalmából a

tulajdonjog megszerzőjének a hatalmába kerül. (Ptk.117.§ (2) bekezdés II. fordulat) A felperes fellebbezési álláspontjával szemben tehát az átadás nemcsak közvetlenül („kézből-kézbe”) történhet, hanem egyéb formákban is. Ennek egyéb módjait, így pl. a longa manu traditiót már a római jog is ismerte. Ez utóbbi szerint az eladó megszünteti az adásvétel tárgyának birtokban tartását, egyben lehetővé teszi a vevőnek, hogy azt birtokba vegye.

A konkrét esetben az I. számú együttműködési szerződés 7. pontja ahhoz a feltételhez (Ptk.228.§ (1) bekezdés) kötötte a biztosítékul leköötött eszközök tulajdonjoga felperesre átszállását, hogy a hitelező felperes inkasszó útján se tudja a szerződésből eredő követelését az alperestől beszedni. Az alperes 80 millió forintos tartozása a szerződés 4. pontja alapján 2005. december 31. napján vált esedékessé, de már az alperes 2005. december 16. napján kelt, felpereshez címzett leveléből kétségtelen volt, hogy az alperes a lejáratkor nem tud teljesíteni. A levélben ezért is nyilatkozott úgy, hogy a „szerződés 7. pontjában rögzített megállapodást” (...) „magára nézve kötelezőnek tekintve” az eszközök a felperes tulajdonába kerülnek. Az átruházás szerződési feltétele tehát már ekkor bekövetkezett, figyelemmel arra is, hogy a felperes utóbbi, 2006. január 4. napján kelt azonnali beszédési megbízása sem vezetett eredményre. Ugyanakkor az alperes a 2005. december 16. napján kelt levélben a tulajdonátszállást elismerve, lehetővé tette a felperesnek, hogy a megszerzett eszközöket birtokba vegye, kifejezte arra vonatkozó szándékát is, hogy a gépeket a tulajdonos felperestől lízingbe venné.

A felek között az alperes által remélt lízingszerződés nem jött létre, viszont a tulajdonátszállás Ptk.117.§ (2) bekezdésében meghatározott feltételei már 2005. december 31.-én bekövetkeztek. Ezért az elsőfokú bíróság az eszközök forgalmi értékét - igazságügyi szakértői vélemény alapján – helyesen vette figyelembe a 2005. december 31.-i állapot szerint. Az elsőfokú bíróság által elsőként kirendelt igazságügyi szakértő szakvéleménye nem szenvedett olyan fogyatékoságban (Pp.182.§ (3) bekezdés), amely miatt az általa megállapított forgalmi értékekre tényállás ne lett volna alapítható. Helyesen utalt az elsőfokú bíróság arra is, hogy B. J. szakértő – szemben az utóbb kirendelt szakértővel – a gépeket még működőképes állapotban látta. Így az elsőfokú bíróság az I. számú együttműködési megállapodás alapján fennálló tartozásba helytállóan számította be a szakértő által kimunkált 76.040.093.Ft eszközértéket.

A tulajdonjog átszállása fenti időpontja folytán helyesen állapította meg az elsőfokú bíróság azt, hogy az alperes 2005. december 16-án kifejezte azon szándékát, hogy ezután az I. számú együttműködési szerződés 7. pontjában körülírt két gépet már nem saját nevében, hanem a felperes érdekében, felelős őrzőként (Ptk.196.§ (1) bekezdése) tartotta magánál. A gépeket ezt követően az alperes már nem használta. Az alperes a felperest olyan helyzetbe hozta, hogy a dolog feletti fizikai uralmat akadálytalanul, tetszése szerint, bármikor átvehesse. Ezt a felperes tudomásul vette. A fellebbezési tárgyaláson csatolt 2006. október 16. napján kelt levélből is kitűnően az alperes eredménytelenül hívta fel a felperest a gépek átvételére. Ezért az eszközök tényleges, 2007. június 22. napján történt birtokbavételéig az alperes alappal igényelhetette a

területbérlettel és őrzéssel felmerült igazolt költségei (2.908.080.Ft) megtérítését. A felelős őrző ugyanis nem térítés nélkül, hanem a jogosult költségére köteles gondoskodni a birtokába került dolog őrizetéről.

Az ítéletábra egyetértett az elsőfokú bíróság álláspontjával a Ptk.290.§ (1) bekezdése konkrét perbeli alkalmazása tekintetében is. A felperes érvelésével szemben ez a törvényhely olyan korlátozást nem tartalmaz, hogy a kötelezettet rendelkezési jog csak akkor illeti meg teljesítése több tartozásra elszámolásánál, amennyiben a több tartozás csak egy jogviszonyból ered. Éppen ellenkezőleg: a Ptk.290.§ (2) bekezdése azon szabályaiból, hogy – a kötelezett rendelkezése és felismerhető szándéka hiányában – a teljesítést a régebben lejárt, (azonos lejárati esetén) a kötelezettre terhesebb, (egyenlő mértékben terhes tartozások esetén) a kevésbé biztosított követelésre kell fordítani; az következik, hogy a kötelezetti rendelkezési jog fennáll több jogviszonyból származó, eltérő esedékességű, fedezetű követelés esetén is. (EBH 2000/311)

A kötelezett rendelkezési joga gyakorlásának nincs olyan időbeli korlátja sem, mint amire a fellebbezés hivatkozott. Az alperes tehát a 2006. szeptemberi azonnali beszédési megbízás részbeni teljesítése után, 2006. októberében és novemberében is közölhette, hogy mely – korábban már lejárt – tartozásaira kívánja elszámolni a beszédett összegeket.

Nem volt annak sem jelentősége, hogy a 2006. szeptemberi beszédési megbízás teljesítésekor az alperes utólagos rendelkezésében megjelölt tartozás még nem járt le. Nem hagyható ugyanis figyelmen kívül, hogy a Ptk.290.§-ának már említett (2) bekezdése a kötelezett rendelkezése (és felismerhető szándéka) hiányában a teljesítés elszámolását a (sorrendben) régebben lejárt, a kötelezettre terhesebb és a kevésbé biztosított követelésre írja elő. Ezekből a szabályokból – a már említetten túl – az is következik, hogy a kötelezett – *kifejezett rendelkezése esetén* – is dönthet úgy, hogy a számára terhesebb (adott esetben: bérbeadói felmondással fenyegetett) bérleti szerződés alapján lejárt bérleti díjra kéri elszámolni a jogosult által már beszédett összeget, és nem pedig az ilyen szempontból kevésbé terhes együttműködési szerződésből eredő tartozásra.

Az alperes többszöri rendelkezése figyelembevételével mindezek miatt az elsőfokú bíróság helyesen határozott úgy, hogy a felperes 2006. december 18. napján kelt fizetési felszólításakor az alperesnek bérleti díj tartozása nem volt, így a 2007. március 19. napján kelt felmondása is érvénytelen. Ezért a felperes sem lejárt bérleti - és használati díjkövetelést, sem pedig a bérelt gépjárművek kiadása iránti igényt az alperessel szemben nem érvényesíthet.

Mindennek következménye az is, hogy a havi bérleti díjak kifizetésével az alperes a bérleti szerződéseket teljesítette, ezért a bérelt eszközökre a vételi jogát gyakorolhatta. Az alperes opciós joga gyakorlása szempontjából annak a – elsőfokú eljárásban nem vitatott – ténykérdésnek jelentősége nem volt, hogy az alperes által fizetett havi bérleti díjak vételár-elemeket tartalmaztak, és így a bérleti - és opciós szerződések adásvétellel vegyes bérletnek (lényegében: egyfajta pénzügyi lízingszerződésnek)

Ezekre figyelemmel az ítélőtábla az elsőfokú bíróság ítélete fellebbezett részét a Pp.253.§ (2) bekezdése alapján helybenhagyta.